

**Национален институт
на правосъдието**

е-Бюлетин

Брой 6
**Професионалната етика в
съдебното обучение и
практиката**

*Година
2022*

Съдържание

Уводни думи.....	3
Що е Етичен алманах?	4
Послание от кандидатите за младши съдии, младши прокурори и младши следователи, Випуск 2021/22 г.	5
Разговор със съдия Росица Тончева, Апелативен съд, Варна.....	6
ЕТИЧЕН АЛМАНАХ.....	7
Разговор със съдия Ангелина Лазарова, Апелативен съд, Варна	10
Трудности и предизвикателства за съдията по наказателни дела	13
Набор от необходими умения и инструменти на съдията	14
Разговор с прокурор Десислава Петрова, Софийска градска прокуратура	16
Темата за професионалната етика в обучителна дейност на НИП	18

Уводни думи

Уважаеми колеги,

Решихме да посветим **Брой 6** на електронния бюлетин на Националния институт на правосъдието на темата за професионалната етика през погледа на младшите магистрати и техните преподаватели.

Водени от идеята, че етиката е вечна тема и че нейният отпечатък може да бъде открит в думите и делата на великите личности през вековете, даваме път на всяко ново поколение съдии, прокурори и следователи да преоткрива непреходните истини за морала и справедливостта.

Етичният алманах, поставен в основата на този брой, е замислен като концепция, която да бъде препрочитана, тълкувана, осмисляна и обогатявана от всеки следващ випуск кандидати за младши магистрати. Както ще се уверите сами, етичните норми на поведение са неразривно свързани с професионалните умения и сложните житейски ситуации, в които трябва да се прилагат.

От всичко написано остава впечатлението, че идеите, задълбочеността и оптимизма на младите са изключително вдъхновяващи. Те ни карат да вярваме, че бъдещето на съдебната система, за което всички работим, е в сигурни ръце.

Миглена Гачева,
Директор на НИП

Що е Етичен алманах?

Алманах (от арабски المناخ, ал-манах, „календар“) е разновидност на периодично издание, сборник от текстове, обединени по различни критерии.

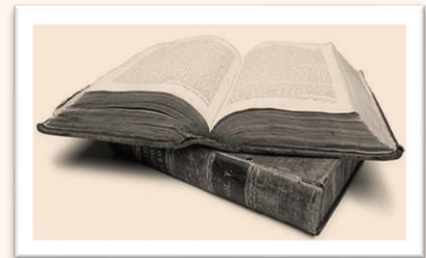
В миналото форматът на алманах е използван за проследяване периодичността на астрономическите явления и други важни събития от битието на човешкото общество.

В контекста на Националния институт на правосъдието Етичният алманах е съвкупност от мисли, постулати и прозрения, които очертават представата на бъдещите младши съдии, прокурори и следователи за етичния силует на магистрата.

Всеки следващ випуск ще има възможността да допълва текста със собствен прочит на етичните правила. Това ще гарантира задълбоченост и приемственост при интерпретиране на съвременните предизвикателство в работата на съдията, прокурора и следователя.

Ролята на НИП в това начинание е да предоставя място за изява на добрите примери и да подкрепя техните посланици в професионалния им път.

Обновеният [Портал за електронно обучение на НИП](#) позволява всеки следващ випуск да допълва Етичния алманах в споделено виртуално пространство като проследява и дописва със свой уникален почерк историята на документа.

Послание от кандидатите за младши съдии, младши прокурори и младши следователи, Випуск 2021/22 г.

Уважаема госпожо Тачева,

Ние, младшите магистрати от Випуск 2021/22 година, имаме честта да благодарим на НИП за партньорството по пътя на професионалното ни съзряване. Тук, всеки един от нас самоосъзна високата отговорност, чест и привилегия да бъде магистрат.

Тук, редица професионалисти очертаха хоризонти, които ще се стремим да достигнем с труд, постоянство, упоритост и почтеност. Пътят ни е напред и наред с НИП като източник на знания, балансър и надежден компас!

По време на обучението по етика сами се огледахме в критичното огледало на обществото. Знаем, че на работното място моралните стандарти са високи, но също така знаем, че извън служебната среда нашият професионален образ ще продължава да ни държи нащрек, да не накърним закона и доброто си име.

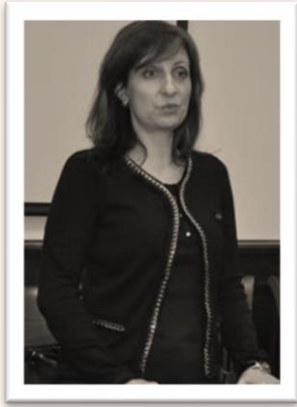
В знак на благодарност, но и като професионален ангажимент, оставяме във Вашите ръце като Директор на НИП, нашето обещание да пазим честта и каузата на магистратите в Република България!

*Кандидатите за младши съдии,
младши прокурори и младши
следователи, Випуск 2021/22 г
24.05.2022 г*

Разговор със съдия Росица Тончева, Апелативен съд, Варна

Съдия Тончева е дългогодишен наказателен съдия – ентузиаст, преподавател-новатор и радетел на знанието, предоставяно от НИП. Затова се обръщаме към нея с няколко въпроса:

Съдия Тончева, как се роди идеята за Етичния алманах?

Отговарям директно – в разговорите с младши магистратите! Всеки един курс, преминаващ през задължителното първоначално обучение относно етичните предизвикателства в работата на съдията, прокурора и следователя, извървява пътя между личната етика като персонален морален код, социалната етика и професионалната етика. По този път и ние фасилитаторите, и младши магистратите се натъкваме на различни подводни течения. Става реч за това, че понякога се създава известна конфронтация между моралните норми и личните желания, които трябва да се пренебрегнат в името на функционирането на обществото и социалните процеси. Кодексът за етично поведение на българските магистрати съдържа строга визия за морал и тя в началото поражда известни съпротиви у младите колеги с убеждението, че към тях се предявяват твърде строги и ограничаващи етични изисквания. В етични дебати спорим и после постигаме съгласие. Ето така се роди идеята за Етичния алманах, в който самите младши магистрати сътвориха своите професионални морални репери. Принос в начинанието има и работата на съдия Ангелина Лазарова с випуск 2020/2021 по образа на наказателния съдия в съдебната зала.

Кое е етичното огледало на съдията (магистрата)?

Труден въпрос... Обръщам се назад в годините на работа в съдебната система и от тяхната позиция ще отговоря, че това са правилата. Всяко отклонение, всеки компромис, оставя дракотини в образа, с реална опасност да замъгли етичното огледало.

Има ли риск етичното огледало да се превърне в приказното огледалото от приказката за Снежанка?

Има, със сигурност. Примери от практиката не липсват и именно те се представят на младши магистратите. Понякога самоубеждението в непрекословната лична правота става отровната ябълка, която застрашава или направо унищожават магистрата. Това са тежки ситуации, за съжаление без щастливия приказан край, защото в забързаното ежедневие на съдебната власт, трудно се намира принц, който да отвоюва опропастената морална кауза на колегата и да го изведе на правия път. И все пак вярвам, че професионално можем да се обединим и да променим ситуацията – заедно с Етичния алманах!

Коя е най-трудната етична тема?

Да кажем най-трудните – противопоставяне между личен и професионален морал вследствие на настъпили внезапни и сериозни промени (семейни, здравословни), различни зависимости (алкохол, хазарт и пр.), желанието за по-висок стандарт в сравнение с възможния.

Какво Ви допада най-много в работата с младите колеги от Випуск 2021/2022?

Енергията, амбицията, честността, мечтите и вярата! Работата с тях е вдъхновение!

ЕТИЧЕН АЛМАНАХ или магистратът в етичното огледало на обществото

В тази рубрика са събрани някои мисли и прозрения на колегите от Випуск 2021/2022 на НИП, които дават заявка за достойна професионална изява в бъдещата си кариера в съдебната система:

❖
В работата си всеки магистрат често е изправен пред различни предизвикателства, но трябва да съумее, да съхрани себе си и принципите си през целия професионален път.

❖
Магистратът да е въоръжен с търпение и съдържаност, хладнокръвие и умение да овладее ситуацията.

❖
Независимо под каква провокация се намира магистратът, той винаги трябва да бъде съдържан в своето поведение.

❖
При зараждане на конфликт, магистратът контролира емоциите си.

❖
Емоциите са лош съветник, както в работата, така и извън нея.

❖
Обидни думи и изрази не могат да са част от речника на магистрата, не само в съдебната зала, но и в личния живот, и в отношенията с приятели, познати и непознати.

❖
Агресията е недопустима, а цената при използването ѝ е висока, но в живота понякога емоциите взимат връх. Самоконтролът е от изключително значение за магистратската професия.

❖
Грешката на успеха е, че ражда високомерие.

❖
Магистратът не трябва да изпада в крайности. Прекомерността води до изкривяване на съзнанието на всеки човек, което е особено недопустимо за магистрата.

❖
За жалост, твърде често с успеха върви и липсата на задръжки, високомерно поведение и неблагоприличие. Магистратът трябва да страни от тях.

Постигането на успех без изграден характер, който да се противопостави на опиянителното чувство на превъзходство и високомерие, е най-верният път към провала.

Когато си вдигнал егото си на пиедестал и си се самозабравил, следва да понесеш отговорност.

Магистратът не парадира със своята работа или позицията, която заема.

Магистратът трябва да бъде пример за обществото и като такъв да спазва законите, а не да ги нарушава и да спекулира със служебното си положение.

Фактът, че сме постигнали целта си, а именно да бъдем магистрати, по никакъв начин не ни дава право да се държим с пренебрежение и високомерие към околните.

Престижът е част от магистратската професия, но само ако личното поведение е в съзвучие с нея.

Най-лесно е да охулиш провинилия се.

Магистратът трябва със своя професионализъм да заслужи одобрение и да направи така, че гражданите да имат доверие в правосъдието, а не да ги „впечатлява“, размахвайки служебната си карта.

Границата за това кое поведение на магистрата е укорително, е това дали с действията си вреди, пречи на другите.

Магистратът се стреми към сдържаност и умереност в професионалния и в личния живот. Обществото разчита на съвестни и отговорни представители на съдебната власт, а да се изгуби авторитетът е изключително лесно.

Магистратите, като всички хора, изпитват чувства и емоции, може да попаднат в изключително неприятни ситуации, но въпреки всичко те трябва да могат и да успяват да контролират себе си и поведението си във всеки един момент и да тушират всяко усещане за превъзходство над останалите граждани.

В социалните мрежи магистратът е дискретен, както по отношение на личния живот, така и по отношение на обществени позиции, които има.

В социалните мрежи често се проява прекалена и излишна показност. Магистратът трябва да има морални и етични граници, съобразени с естеството на професията.

Уважителното отношение към останалите, независимо от това дали заслужават такова или не, е мерило за степента на цивилизованост в едно общество.

Всеки млад човек е привърженик на новите технологии и различните интернет платформи, дори на моменти им отделя повече от необходимото време и внимание, но е важно от тях да се извлече положителното, да се създава посредством тях едно здравословно общуване, споделяне на хубави моменти, красиви места, музика и поезия. В никакъв случай социалните медии не са място за политически спорове, анализи и нагнетяване на ситуации.

Уважаваш ли другите, уважаваш и себе си.

В моралното съзнание на обществото, уважението предполага справедливост, равенство на правата, внимание към интереса на друг човек и неговите убеждения.

Работното място на всеки един магистрат не е сцена за създаването на любовни романи, наподобяващи сюжети от ранните Шекспирови трагедии.

На личните отношения на работното място не следва да се гледа негативно по презумпция, доколкото не се явяват пречка за професионалното и етично поведение на магистратите.

Личното и професионалното понякога се преплитат, но в никой случай не бива да се стига до крайности.

Професионалните и личните отношения в живота се сблъскват често, но това не следва да повлиява на магистратския професионализъм в работата.

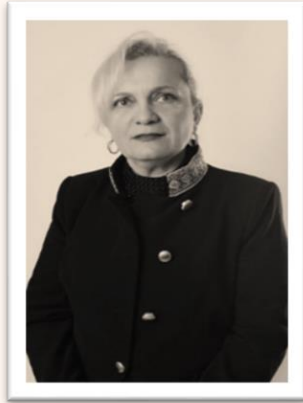

Магистратът се старее да спазва и законите на човечността.

Разговор със съдия Ангелина Лазарова, Апелативен съд, Варна

Съдия Ангелина Лазарова е съдия от кариерата с повече от 30 години стаж в сферата на наказателното право. Специализациите и опитът в областта на международноправното сътрудничество са определящи за ролята ѝ на ментор на кандидатите за младши магистрати като техен преподавател и ръководител на българските отбори в състезанието THEMIS, организирано ежегодно от Европейската мрежа за съдебно обучение.

Съдия Лазарова, защо етичната тема е важна за обучението на кандидатите за младши магистрати?

Един от изпитите, като част от конкурсната програма, по която кандидатите за магистрати влизат в съдебната система, е по конспект по Кодекса за етично поведение на българските магистрати. И още в този момент те опознават основните принципи, правилата за предотвратяване на конфликта на интереси, гаранциите и контрола по спазването на изискванията към нас, последиците от нарушаване на Кодекса. Понататък в хода на обучението си в Националния институт на правосъдието (НИП), всеки от тях преминава специализиран курс и получава оценка от финален тест, която става част от общото им оценяване като кандидати за магистрати. В резултат на тази начална подготовка се формира рамката от ориентири за решаването на етичните дилеми, които им предстоят. Нравствеността, моралът и съзнаването на отговорността от заеманата професия са индивидуално предопределени, но именно професионалната етика дава и свободата, и границите на дължимото поведение. Според мен, при отчитане на неограничения брой предизвикателства и възможности на съвременното общество, етичната тема е важна и за продължаващото обучение на вече действащите магистрати.

Има ли универсален етичен стандарт за поведение на магистрата?

Като универсални принципи са припознати формулираните през 2001г. в гр. Бангалор, Индия, с редакциите им от 2002г. Те нямат задължителен характер и всяка държава, съгласно правно-културните си традиции, самостоятелно решава дали, кои от тях, в какъв източник да въведе. Според структурата и обхвата на съдебната система, в голям брой държави, етичните правила за съдиите и прокурорите са разделени. Последният писмен етичен кодекс бе приет през февруари 2022 г. в Ирландия, в Германия и Нидерландия няма единен източник, в много държави са формулирани неизчерпателни насоки, декларации, образци. На следващо място, възприетите като етични принципи – независимост, безпристрастност, интегритет и др., едновременно са и гаранции за справедливостта на процеса, и конституционно установени основи на съдебните системи. По този начин, въвеждането на стандарти по етика и професионално поведение пряко се отразява върху процеса на утвърждаване на върховенството на закона.

Кое най-голямото предизвикателство пред работата на съдията според Вас? А на прокурора и следователя?

Предизвикателствата са навсякъде около нас – от работата с ЕИСС, през едновременното прилагане на националното и европейското право, до неясните обществени очаквания. Преодоляването на някои от тях е по-лесно, други провокират творческите ни способности и професионална компетентност, но има и предизвикателства, които се превръщат в трудно решими проблеми. Като магистрат с дългогодишна практика, лектор и член на Съвета за партньорство към ВСС, имам много контакти в колеги в страната и чужбина. Мога да твърдя, че промените в съдебните карти, редуцирането броя на магистратите, механизмите за оценяване, кариерно израстване и командироване, са общоевропейски теми. Българската съдебна система търси най-подходящ подход за решаването на тези глобални процеси. Ако следва да очертая по-специфични професионални предизвикателства пред прокурорите и следователите, мога да поставя на първо място, изключително формализираният наказателен процес и уникалният български механизъм на връщане на делата за отстраняване на процесуални нарушения, веднага след това - недостатъчният капацитет на експертите и липсата на бюджет за експертизи.

За съжаление, работата в среда на обществено недоверие и фактическата криза с професионалното развитие на магистратите, в голяма степен демотивира колегите. Така за всички ни се появяват етични изпитания, а качеството на правораздаване намалява.

Кое от темата за етиката е най-сложно да се обясни на младите?

Убедена съм, че младите колеги разбират плюсовете и минусите на себеотдаването в името на справедливостта. Виждам, че част от тях имат проблеми с адаптацията в новата среда, но харесват работата си. Не всичко подлежи на обяснение, практиката дава друг поглед към етиката. Може би ще им е сложно преодоляването на личните пристрастия, постигането на професионален стил в отношенията и работата в състав, осигуряването на спокойствие в съдебните зали и служебните помещения. Необходимата комбинация от висока компетентност и умения да я покажеш, изисква време, търпение и последователност. От друга страна, разбирането и спазването на част от етичните принципи вежливост и толерантност, почтеност и благоприличие, конфиденциалност, не затрудняват младите магистрати.

В последните години сте двигателят на отборите, които участват в състезанието THEMIS на Европейската мрежа за съдебно обучение и тази година отборът ни се явява с тема, посветена на етиката. Как се стигна до този избор?

Благодаря за тази оценка и за доверието към мен. НИП е предпочитан партньор в Европейската мрежа за съдебно обучение и отборите, участвали в състезанието за млади магистрати, са оставили ярки впечатления. През 2021 г. младши съдиите – Славена Койчева, Теодора Карабашева и Господин Тонев, спечелиха първо място на полуфинала „Наказателно правосъдие“ и участваха на Големия финал в Лисабон, Португалия. От февруари тази година, младши съдиите Калина Станчева и Радослав Ангелов, подкрепиха желанието на колегата си, кандидатът за младши прокурор Георги Коджаниколов да участва в състезанието. Съобразяването на различни практически и стратегически фактори предопредели встъпването в полуфинал „Етика и професионално поведение“.

Бихте ли разказали как протича подготовката за тазгодишното състезание?

В НИП съществува стандарт за подготовката, който включва тематична и езикова подготовка, осигуряване на виртуална и реална среда за срещи и изслушвания, логистична помощ и още много други. В момента колегите работят със специалист по презентационни умения. Състезанието се провежда в две части – писмена и присъствена. Писмената разработка на отбора: „Предложение за хармонизиране на правилата за етика и професионално поведение на магистратите в Европейския съюз. Утопия vs. status quo. “, вече е изготвена и изпратена на организаторите. Предстои на живо, пред жури от изключително утвърдени в областта на съдебната етика специалисти, колегите да представят темата, своето проучване по етичните правила на държавите членки и създадената специализирана електронна платформа, предложенията си за определени нови етични правила в области, по които досега не е дискутирано. Основен критерий за оценката на журито е приносът на отбора към развитието на тематичната област на европейско ниво, на което колегите отделят много внимание. В хода на подготовката си в началото на м.07.2022 г., Калина, Георги и Радослав, са поканени да представят своите проучвания в рамките на международното лятно Етично училище за млади магистрати, организирано от Regional Anti-corruption Initiative, Central European Initiative и НИП.

Към какво трябва да се стреми отборът ни, за да се увенчат съвместните Ви усилия с успех?

За първи път на предстоящия полуфинал ще участват 12 държави. Конкуренти на отбора на НИП са представителите на Румъния, Италия, Австрия, Чехия, Гърция, Франция, Унгария, Полша, Португалия, Германия, Нидерландия. Нашият отбор следва да се справи с голямото напрежение и провокациите, които ще им отправят другите участници. Затова е необходимо Калина, Георги и Радослав да синхронизират усилията си, да се споят без да загубят индивидуалността си и да бъдат целенасочени. Пожелавам им здраве, концентрация и спокойствие, за да представят уникалната си идея и технологичната ѝ визия. Силно вярвам в успеха им!

*Екипът на НИП пожелава попътен вятър,
здраве и много успехи на българския отбор!
Стискаме ви палци, колеги.*

Трудности и предизвикателства за съдията по наказателни дела

В тази рубрика са събрани разбиранята на кандидатите за младши съдии от Випуск 2020/2021 на НИП за отговорността и мисията на съдията:

- ◆ Обем и специфика на делата;
- ◆ Необходимост от задълбочена предварителна подготовка;
- ◆ Продължителна работа в съдебна зала;
- ◆ Пълни условия на публичност;
- ◆ Непрекъснат процес по вземане на решения;
- ◆ Обективно, независимо и пълноценно произнасяне в състав;
- ◆ Преценка по допълнителни искания на страните;
- ◆ Разпознаване на рискове;
- ◆ Контрол над участниците в процеса;
- ◆ Преодоляване на лични емоции, колебания, съмнения;
- ◆ Многоаспектен регистър на дължимо внимание;
- ◆ Разсъждаване по три мисловни линии - какво е било, какво е и какво ще се случи в бъдеще;
- ◆ Умения за обосноваване на решения;
- ◆ Поемане на отговорност;
- ◆ Прогнозиране на ефекта от взето решение;
- ◆ Преодоляване на обществен и медиен натиск;
- ◆ Справедливо произнасяне
- ◆ „В името на народа“.

Набор от необходими умения и инструменти на съдията

В тази рубрика са събрани разбиранията на кандидатите за младши съдии от Випуск 2020/2021 на НИП за инструментариума, с който трябва да разполага всеки магистрат.

- ◆ Авторитет;
- ◆ Адаптивност;
- ◆ Аналитичност;
- ◆ Бързина;
- ◆ Балансирано професионално поведение;
- ◆ В залата няма предварителен сценарий (извън НПК), но хаосът е абсолютно недопустим;
- ◆ Владее на ситуацията;
- ◆ Въздействие спрямо страните и участниците в производството;
- ◆ Внушаване на доверие, респект и зачитане интересите на правосъдието;
- ◆ Гаранции за спокойствието на участниците;
- ◆ Готовност да бъдеш изненадан;
- ◆ Дистанция (еднаква) от страните;
- ◆ Достатъчно време за подготовка и провеждане на заседанието;
- ◆ Език на тялото - официално присъствие, внушаващо убедителност и обективност, внимание към жестовете.
- ◆ Емоционална интелигентност; ☞ Знания - невъзможно е съдията да знае всичко, задължително е да знае къде да направи справка;
- ◆ Запазване на обективност, безпристрастност и независимост в хода на производството;
- ◆ Исканията на страните подлежат на преценка за относимост към предмета на доказване, която е отредена само на съда;
- ◆ Качествена предварителна подготовка по делото;
- ◆ Комуникация със заседатели, колеги, различно подготвени страни и артистични участници;
- ◆ Контрол на реда в залата;
- ◆ Концентрация - максимална и постоянна;
- ◆ Логическо мислене и реакции;
- ◆ Максимално използване на технологичните постижения (напр. за бързо търсене на необходима информация, за изготвяне на протокола, за извършване на справки);
- ◆ Минимизиране на собствените емоции - сериозен рисков фактор за отклоняване от правилното решение;
- ◆ Непрекъснато наблюдение спрямо страните и намеса при необходимост; ☞ Недопускане на неуместни/обидни въпроси и действия на страните; ☞ Обучение - общо, специализирано, мултидисциплинарно;
- ◆ Ограничаване на емоциите в залата;
- ◆ Опит - боравене с наличните знания и умения, надграждане, оценка на необходимостта от допълнителен контакт с професионални мрежи;

- ◆ Ориентири с оглед постигане интересите на правосъдието - **закон, юриспруденция, морал** и добри нрави;
- ◆ Осъзнато прилагане на Етичния кодекс на българските магистрати;
- ◆ Планиране на предстоящите действия и обезпечаване на реализацията им;
- ◆ Потискане на личните притеснения;
- ◆ Преодоляване на обективни технически затруднения;
- ◆ Почивки в хода на заседанието;
- ◆ Предоставяне на възможност за ползване на процесуалните гаранции от страните;
- ◆ Развитие на умения за работа в условия на влияние на разнообразни източници на стрес;
- ◆ Самообладание;
- ◆ Словесни изразни средства: реч - съдържаност, прецизност, **достъпност, уважителност**, учтивост (официално обръщение, формално отношение), конкретност, яснота (да няма място за интерпретации); убедителен и уверен тон; с нормална бързина на говорене (и бавно);
- ◆ Спокойствие;
- ◆ Способност за бързи и адекватни стратегически решения;
- ◆ Справяне (своевременно) при допуснатата грешка;
- ◆ Създаване на впечатление, че знае всичко, придружено с мотивация да го узнае при необходимост;
- ◆ Съзнаване на разликите в инструментариума на страните и съда;
- ◆ Търпение;
- ◆ Уважително отношение към присъстващите;
- ◆ Усъвършенстване на умения за изслушване на скучни и продължителни изказвания;
- ◆ Умения за незабавна и професионално обоснована реакция;
- ◆ Устойчивост на умора;
- ◆ Убедителност;
- ◆ Увереност;
- ◆ Утвърждаване на професионален стил в съответствие с изискванията на закона.

Разговор с прокурор Десислава Петрова, Софийска градска прокуратура

Прокурор Десислава Петрова е с дългогодишен стаж на преподавател в НИП. Професионалното ѝ отношение към работата и подходът към обучаемите в Института, независимо дали са кандидати за младши магистрати или дългогодишни съдии, прокурори и следователи, са изключителни. Водени от мисълта за значението на етичните категории в обучението, питаме:

Прокурор Петрова, по какво професионалният морал се различава от общовалидните етични правила?

Професионалният морал по мое лично дълбоко убеждение се изпълва в много голяма степен от отговорността – нещо, което е значително по-слабо изразено и е с различен ракурс в рамките на общовалидните етични правила. Стремежът ми в работата с младшите магистрати винаги е бил насочен към формирането на разбиране и усет към тази отговорност, към това, че правомощията, които законът дава на магистратите, са именно отговорност, а не власт и че те трябва да имат необходимата сила и умения, за да носят достойно тази отговорност. Професионалният морал се възприема като налагана „отвън“ – извън съзнанието на магистрата, необходимост, валидна само за него. Всъщност, в доста отношения професионалният морал е много близък до общовалидните етични правила и в този смисъл те са чудесна основа за овладяване уменията за прилагане на правилата на Кодекса за етично поведение на българските магистрати.

Коя е най-сложната професионална етична дилема?

Ще си позволя да разгледам дилемата като предизвикателство. Не е само едно, а са поне три. Търсенето и намирането на баланс между личните желания и необходимото етично поведение. Овладяването на себе си, самоконтролът, е може би най-голямото предизвикателство изобщо. Високата компетентност, която професията на магистрата изисква, и умението тя да бъде показана с уважение към околните, дава обликът, който трябва да има всеки един магистрат. Уравновесяването на везните на етиката без да се стига до крайности в едната или в другата посока. Винаги прави впечатление, че има случаи, в които етиката се приема като един вид отшелничество и понякога се предлагат крайни квалификации при несериозни етични предизвикателства.

Други случаи, обратно - показват недооценяване на конкретното етично предизвикателство. Нито един от двата подхода не е градивен и не може да доведе до коректно прилагане на принципите на професионалната етика. Формирането на толерантност към неоправданите обществени очаквания и търпение към бавно развиващите се обществени разбирания също заслужава да попадне в класацията на сложните професионални предизвикателства.

Кой е най-трудният въпрос, който Ви бе зададен от „младшите“ в контекста на етичното поведение?

Не въпрос, а по-скоро коментар, който ми направи силно впечатление. В него колега изрази личното си безпокойство и съмнение, че ще се справи с изискванията за етично поведение като магистрат. Това колебание, макар и неоправдано, илюстрира емоционалното напрежение, което оказва понякога върху младшите магистрати необходимостта да овладеят етичните професионални правила.

Етичен равно ли е на справедлив?

Двете понятия имат различно съдържание, но взаимно се предполагат без да са тъждествени. Етичните принципи са гаранция за справедливост, а справедливостта изисква спазването на етичните принципи.

Какво ще вземете за себе си от работата с Випуск 2021/2022? По какво колегите се различаваха от предишния випуск, с който имавте възможност да работите?

От работата си с випуск 2021/2022 г. ще взема надеждата, че съдебната система ще се развива в положителна посока, тъй като нейните редици се попълват от прекрасни младши магистрати, които имат способностите, желанието и енергията да бъдат магистрати. Всеки випуск носи своето очарование и всеки е оставил у мен чудесно чувство и незабравими спомени.

Единствено мога да благодаря за невероятния шанс да познавам всички тези колеги и да имам честта, удоволствието и гордостта да бъда техен преподавател!

Професионалната етика в обучителна дейност на НИП

Темата за етичните предизвикателства в работата на съдията, прокурора и следователя е изключително близка на Националният институт на правосъдието и винаги е присъствала в календара на обучителните дейности, както в рамките на първоначалното обучение, така и в хода на текущата квалификация.

През 2022 г. Институтът не изневери на политиката си в това отношение и предлага на аудиторията си самообучителен курс на български език „Съдебно поведение и етика“, посветен на Бангалорските принципи, предоставен от Службата по наркотиците и престъпността на ООН. Учебният ресурс е адаптиран от съдебните обучители на НИП Илияна Балтова, съдия в Апелативен съд – Бургас, и съдия Виолета Магдалинчева-Клингова, съдия в Софийския градски съд в изпълнение на дейност 3 „Обучителни дейности за развиване на професионална компетентност и интегритет“ по проект „Правосъдие през 21 век – развиване на професионална компетентност и интегритет на магистратите и съдебните служители“, финансиран по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд“. Електронният самообучителен курс е достъпен за регистрираните потребители на обновения [Портал за електронно обучение на НИП](#).

Наред с това, на разположение във Виртуалната библиотека на Портала за електронно обучение на НИП могат да бъдат открити:

- Анализ на дисциплинарната практика на ВСС и ВАС по дела, образувани на основание нарушения на Кодекса за етично поведение на българските магистрати, 2020
- Помагало за работата на етичните комисии, 2015

НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ НА ПРАВОСЪДИЕТО

Вашите идеи и предложения за включване на нови и интересни теми в електронния бюлетин на НИП можете да изпращате на: d.hristova@nij.bg

